

Finanse JST

Analizy Sektorowe

5 września 2022

Raport Półroczny 1h22

PODSUMOWANIE

- **Zmiany wprowadzone przez Polski Ład z początkiem 2022 wpłynęły na sytuację samorządów.** W wyniku zmian w PIT obniżeniu uległy dochody własne JST. Jednocześnie zmienił sposób przekazywania samorządom udziałów w PIT i CIT – są one przekazywane w 12 równych ratach, w kwotach zgodnych z prognozą określoną przed rozpoczęciem roku budżetowego.
- **Samorzady zamknęły 1h22 na plusie, z nadwyżką budżetową w wysokości 14,4 mld zł i nadwyżką operacyjną na poziomie 20,5 mld zł.** Widać jednak **obniżenie wartości tych wskaźników względem 1h21**, a także **znaczne przyspieszenie dynamiki wydatków ogółem (11,2% r/r)**, co ma związek z silnym wzrostem kosztów funkcjonowania samorządów, szczególnie w zakresie zakupu energii i paliw, a także kosztów wynagrodzeń i obsługi długu.
- **W wynikach budżetowych JST za 1h22 widać również wzrost wydatków inwestycyjnych (22,8% r/r)**, co jest sygnałem pozytywnym, jednak częściowo wzrost ten wynika z rosnących kosztów prowadzenia inwestycji. Aktywności inwestycyjnej JST nie sprzyja też opóźniająca się wypłata środków z nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 oraz KPO.
- **W naszej ocenie wszystkie rodzaje JST zamkną 2022 z dodatnim wynikiem operacyjnym**, czemu będą sprzyjać m.in. dodatkowe środki (13,7 mld zł), planowane do przekazania samorządom jeszcze w tym roku. **Podtrzymujemy jednak nasze obawy o przyszły rok**, co dodatkowo potęguje zapowiadany brak wypłaty części rozwojowej subwencji ogólnej w 2023 (więcej o perspektywach krótkoterminowych JST w [Raporcie Rocznym 2021](#)).

Departament Analiz Ekonomicznych

www.pkobp.pl/centrum-analiz

 @PKO_Research

Zespół Analiz Sektorowych

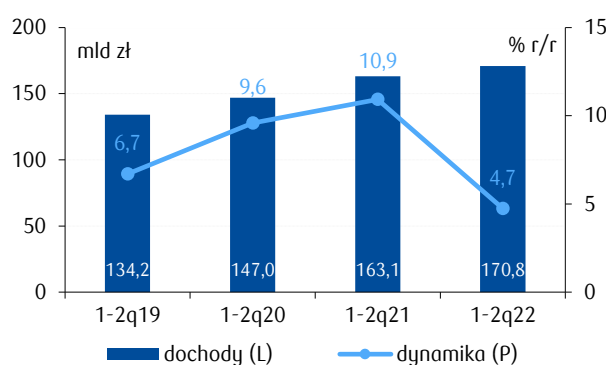
analizy.sektorowe@pkobp.pl

Aleksandra Balkiewicz-Żerek

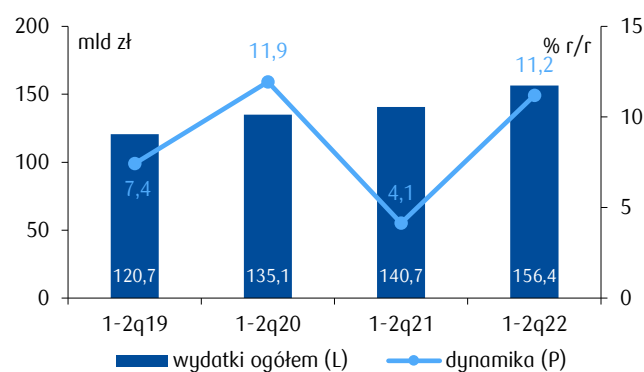
aleksandra.balkiewicz-zerek@pkobp.pl

tel. 22 521 56 59

Dochody ogółem JST i dynamika zmian

Wydatki ogółem JST i dynamika zmian

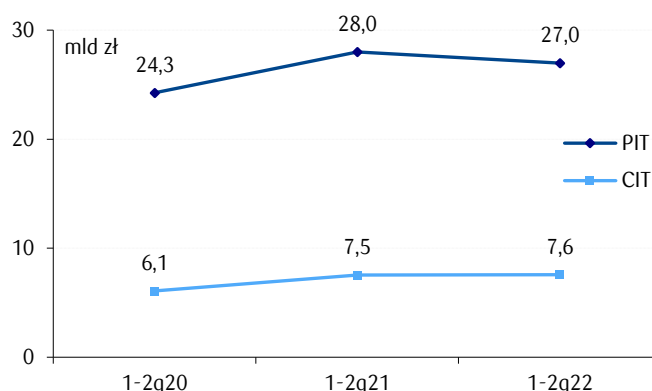
Dochody

ZNACZNE OBNIŻENIE DYNAMIKI DOCHODÓW JST

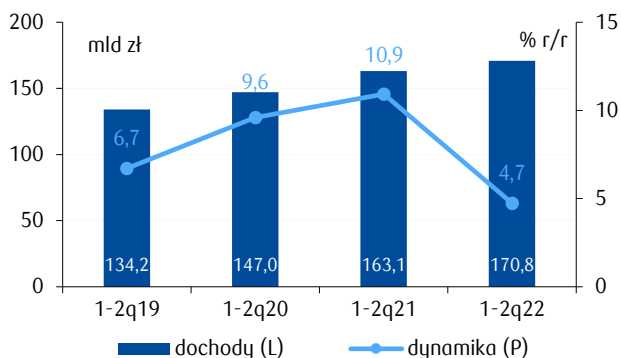
- W pierwszym półroczu obowiązywania zmian podatkowych wprowadzonych przez Polski Łód samorządy uzyskały 170,8 mld zł dochodów, o 4,7% więcej niż w pierwszym półroczu poprzedniego roku. Dynamika wzrostu dochodów ogółem była zatem niższa niż w poprzednich latach (por. wykresy poniżej). Najsilniej wzrosły dochody powiatów grodzkich (5,1%) i gmin (4,8%), a słabszą dynamikę wzrostu osiągnęły dochody województwa (3,8%).
- Dynamika wzrostu dochodów własnych wyniosła 5,9% r/r w 1h22 vs 23,3% r/r w 1h21. Najsilniej wzrosły dochody własne powiatów grodzkich (8,9% r/r), a województwa jako jedyne odnotowały spadek (-2,8% r/r).
- Dochody z podatków od osób fizycznych i prawnych spadły o 2,7% r/r do 34,6 mld zł (w 1h21 wzrosły o 17,1% r/r; por. wykres obok). Wpływy z PIT spadły o 3,6% (po wzroście o 15,4% r/r w 1h21), a ich udział w dochodach ogółem zmniejszył się do 15,8% (z 17,2% w 1h21). Dochody z CIT, stanowiące 4,4% dochodów ogółem, powiększyły się minimalnie o 0,5% r/r (po wzroście o 23,8% r/r w 1h21).

Co zmienił Polski Łód?
Zmiany w podatku PIT obowiązujące od sty'22 składają się na obniżenie dochodów własnych JST. Udział w podatku PIT i CIT jest wypłacany samorządom w 12 równych ratach.

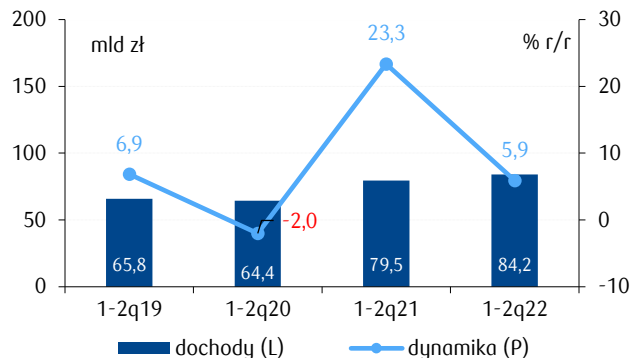
Dochody JST z PIT i CIT

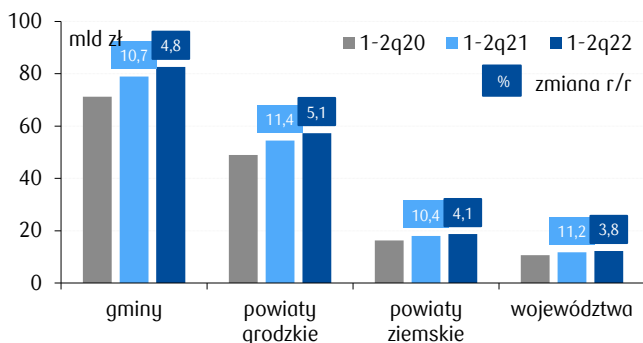
Dochody ogółem JST i dynamika zmian

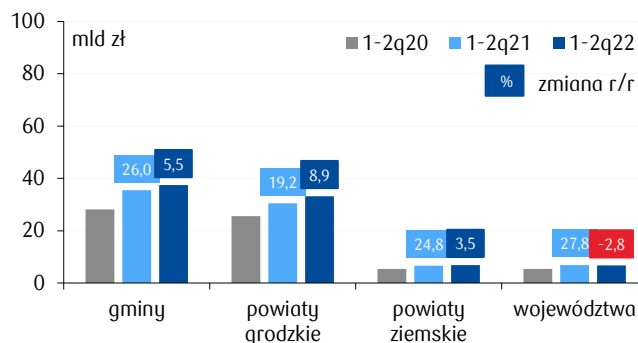
Dochody własne JST i dynamika zmian

Dochody ogółem wg rodzaju JST

Dochody własne wg rodzaju JST

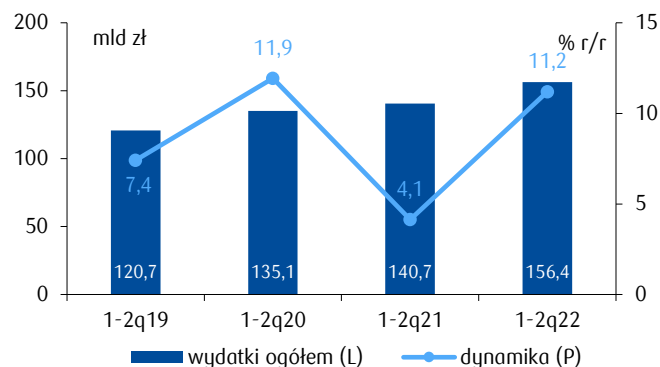

Wydatki

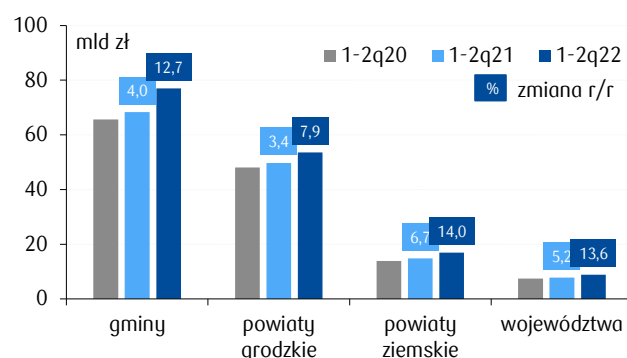
SILNY WZROST KOSZTÓW I ODBICIE W INWESTYCJACH

- Nasilenie procesów inflacyjnych oraz wzrost kosztów funkcjonowania samorządów przełożyły się na **wzrost wydatków ogółem do poziomu 156,4 mld zł w 1h22 (11,2% r/r)**. Silniejszy wzrost wydatków odnotowały powiaty ziemskie (14,0% r/r), województwa (13,6%) i gminy (12,7% r/r) aniżeli powiaty grodzkie (7,9%).
- Wydatki inwestycyjne wzrosły o 22,8% r/r**, po spadku o 14,0% r/r w 1h21. Wzrost wydatków inwestycyjnych odnotowały wszystkie rodzaje JST, przy czym **w największym stopniu inwestycje wzrosły w powiatach ziemskich (57,2% r/r) i gminach (42,4%)**. Wzrost inwestycji w powiatach grodzkich i województwach był niewielki (odpowiednio 1,8% i 0,6% r/r). **Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 9,3%**, co jest poziomem wyższym o 0,9pp r/r, ale nadal niższym niż w pierwszym półroczu 2019 i 2020 (należy pamiętać, że nasilenie inwestycji w samorządach przypada na 3-4 kwartał; udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 2020-2021 wyniósł ok. 15%).
- Aktywności inwestycyjnej samorządów sprzyjają m.in. środki z Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład oraz RFIL. Hamująco działa **opóźniająca się wypłata środków z nowej perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 oraz Krajowego Planu Odbudowy (KPO)**, a także rosnące koszty prowadzenia inwestycji, stwarzające **konieczność redefiniowania budżetów inwestycyjnych**.

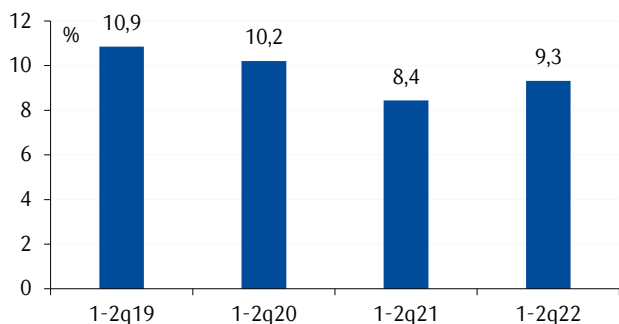
Wydatki ogółem i dynamika zmian

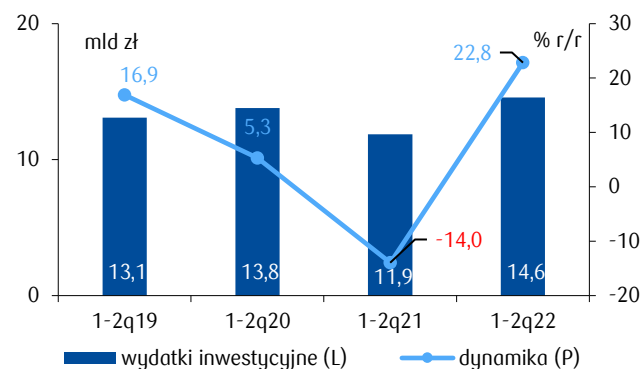
Wydatki ogółem wg rodzaju JST

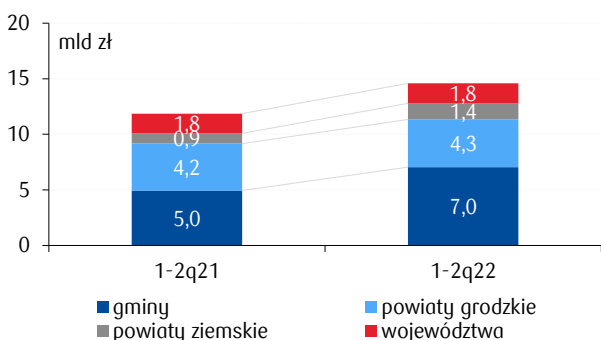
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem

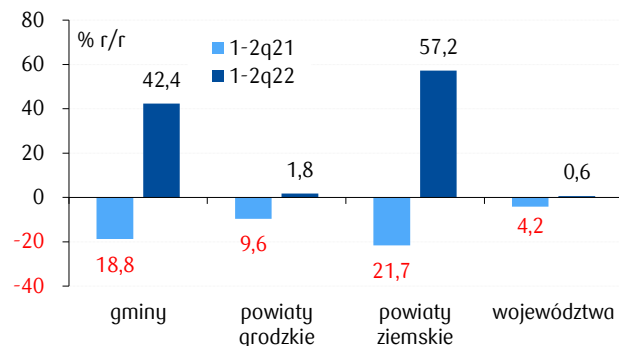
Wydatki inwestycyjne i dynamika zmian

Wydatki inwestycyjne wg rodzaju JST

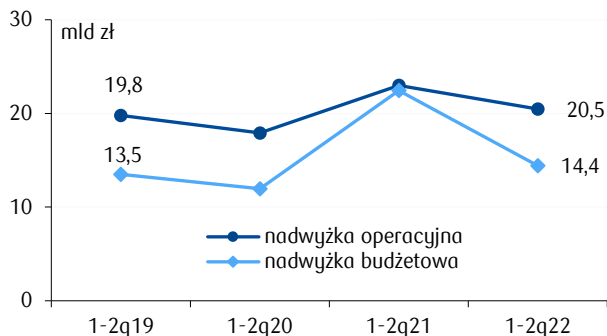

Zmiana wydatków inwestycyjnych wg rodzaju JST

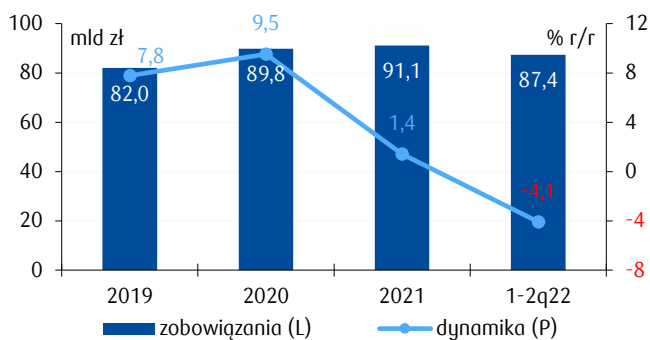

Wynik

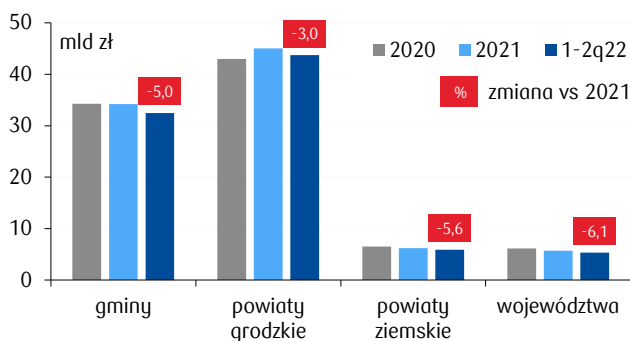
Wynik planowany i wykonany, nadwyżka operacyjna sektora JST

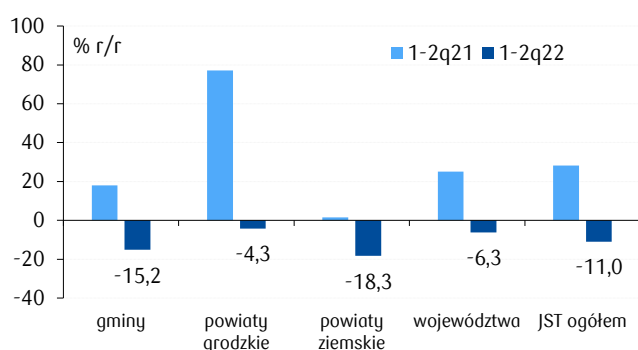
Zobowiązania JST i dynamika zmian

Zobowiązania wg rodzaju JST

Zmiana nadwyżki operacyjnej wg rodzaju JST

20,5 MLD ZŁ NADWYŻKI BIEŻĄCEJ PO 1H22

- Nadwyżka budżetowa JST po 1h22 wyniosła 14,4 mld zł (8 mld zł mniej niż w 1h21). Nadwyżkę budżetową odnotowano na poziomie wszystkich rodzajów JST (największą wypracowały gminy: 5,6 mld zł, powiaty grodzkie: 3,7 mld zł i województwa: 3,4 mld zł, a najmniejszą – powiaty ziemskie: 1,8 mld zł).
- Nadwyżka operacyjna JST (tj. różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi), pokazująca zdolność JST do spłaty zobowiązań i finansowania inwestycji, **spadła, zgodnie z przewidywaniami, o 11,0% r/r do poziomu 20,5 mld zł** (wobec 23,0 mld zł w 1h21). **Ubytek nadwyżki operacyjnej odnotowały wszystkie rodzaje JST** – w największym stopniu powiaty ziemskie (-18,3% r/r) i gminy (-15,2% r/r).
- Z wieloletnich planów finansowych JST wynika, że **na koniec 2022 miasta, gminy i powiaty ziemskie zanotują deficyt operacyjny** (na poziomie ok. -0,5 mld zł), a jedynie województwa zakończą rok nadwyżką (3,9 mld zł). Sytuacji tej mogą jednak zapobiec **dotatkowe środki w wys. 13,7 mld zł** planowane do przekazania JST jeszcze w 2022 (min. 15% z tych środków samorządy mają wydać na poprawę efektywności energetycznej i ograniczenie kosztów zakupu ciepła w latach 2022-2025).

SPADEK ZOBOWIĄZAŃ SEKTORA JST VS 4Q21

- Zobowiązania sektora samorządowego po 1h22 spadły o 3,7 mld zł (-4,1% r/r) względem końca 2021. Najwyższy poziom zadłużenia przypada na powiaty grodzkie (43,7 mld zł) i gminy (32,5 mld zł).

ZRÓŻNICOWANA SYTUACJA NA POZIOMIE TYPÓW JST

- Relacja nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem pokazuje możliwości inwestycyjne JST oraz zdolność do zwiększania wydatków bieżących. Wskaźnik ten wyniósł w samorządach **12,0% w 1h22** (-2,1pp r/r), przy czym najwyższą wartość osiągnęły województwa (33,0%; -3,6pp r/r), a najniższą gminy (10,0%, -2,1pp r/r) i powiaty grodzkie (10,2%, -1,0pp r/r). Warto podkreślić, że **relacja nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem uległa obniżeniu względem 1h21 we wszystkich rodzajach JST**.

Relacja nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem

